

Keuzedeel mbo

Streektafen in de beroepscontext A1

Code

K1282

Ontwikkeld door: Alfa-college, Stichting de Hoven, Centrum Groninger Taal en cultuur, Bijzonder hoogleraar
Nedersaksische/Groningse Taal en cultuur Rijksuniversiteit Groningen
Penvoerder: Sectorkamer voedsel, groen en gastvrijheid

1. Algemene informatie

D1: Streektaalen in de beroepscontext A1

Studielast

240

Beroepsvereisten

Nee

Certificaten

Nee

Ontwikkeld voor kwalificatie(s)

Zie bijlage op www.s-bb.nl/kwalificatiedossiers

Toelichting

Streektaal in de beroepscontext A1

Het ERK staat differentiatie toe, waarbij taalleerders op verschillend niveau (eigen niveau) aan taalbeheersing kunnen werken. Daarbij is binnen dit keuzedeel het uitgangspunt dat studenten voor alle vaardigheden niveau A1 of hoger halen. Het bereiken van het A1-niveau, beginnende praktische redzaamheid in de beroepscontext, is het uitgangspunt. A1 betreft het laagste niveau van taalbeheersing. Hiervoor worden bij de taalkennis en –vaardigheden de beheersingsvoorschriften beschreven. Het is de bedoeling om in dit keuzedeel de taalvaardigheden (Luisteren, Lezen, Gesprekken voeren, Spreken) op A1- niveau aan bod te laten komen

In de beschrijving van verantwoordelijkheid en zelfstandigheid wordt geen onderscheid gemaakt tussen de mbo-niveaus met behulp van de NLQF-descriptoren. Dit is gedaan omdat er binnen de taalniveaus geen onderscheid is tussen wat iemand op niveau 1, 2, 3 of 4 zou moeten beheersen. Het gaat om het te bereiken taalniveau, niet om het bereiken van een specifiek mbo-niveau. Wel is het niveau van zelfstandigheid omschreven dat hoort bij het ERK-niveau. Beoogd eindniveau A1: beginnend taalgebruiker in de beroepscontext.

Omschrijving taalniveau A1

Qua taalniveau gaat het bij niveau A1 om zeer basale kennis van de streektaal om zich te kunnen redden in eenvoudige standaardsituaties in de beroepscontext. Dit betekent dat de beginnend beroepsbeoefenaar eenvoudige standaardzinnen en vertrouwde woorden begrijpt als het gaat om gebieden die hemzelf aangaan en er langzaam, duidelijk gesproken wordt en hij eventueel wordt geholpen door de gesprekspartner. Hij kan deelnemen aan een eenvoudig gesprek, wanneer de gesprekspartner rekening houdt met zijn taalniveau. Wanneer het zeer vertrouwde onderwerpen betreft of wanneer er aan een directe behoefte voldaan wordt, lukt het hem ook eenvoudige vragen te stellen en te beantwoorden. Hij kan zichzelf aan anderen voorstellen en kan vragen stellen en beantwoorden over persoonlijke gegevens zoals waar hij/zij woont, mensen die hij/zij kent en dingen die hij/zij bezit. Wanneer hij moet spreken gebruikt hij eenvoudige uitdrukkingen en zinnen om vertrouwde en concrete onderwerpen te verwoorden.

Relevantie van het keuzedeel

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat het spreken van een dialect een positief effect heeft op het geestelijk welzijn van ouderen in verpleeghuizen. Het heeft een duidelijke meerwaarde voor het contact tussen zorgverleners en zorgvragers (Nursing, 2020). Door de vergrijzing en de stijgende levensverwachting neemt het aantal ouderen dat zorg nodig heeft toe. Naarmate de leeftijd vordert, kunnen mensen taalverlies ervaren en zich terugtrekken in één taal. Dit is over het algemeen hun eerste taal (RUG, 2019). Zo blijkt bijvoorbeeld uit onderzoek dat de meeste ouderen in de provincie Groningen het Gronings als hoofdtaal gebruiken, terwijl slechts 4% van de jongeren uit deze provincie het Groninger dialect spreekt. Vanuit de BPV-instellingen maken praktijkopleiders met regelmaat kenbaar dat het niet kunnen spreken van- en het niet kunnen begrijpen van de streektaal door de beginnende beroepsbeoefenaar als een gemiste kans wordt ervaren. De beginnend beroepsbeoefenaar verstaat de taal van de zorgvrager niet en ook tijdens collegiaal overleg mist de beginnend beroepsbeoefenaar informatie omdat er in de streektaal gesproken wordt. De beginnende beroepsbeoefenaar en de zorgvrager spreken dus niet dezelfde taal, terwijl taal dé basis is voor het verlenen van zorg. Streektaal is daarmee een interventie die, indien op een goede manier ingezet, de kwaliteit van zorg verhoogt. Beginnende beroepsbeoefenaren die in een zorgsetting in een bepaalde streek gaan werken hebben daarom enige kennis en vaardigheden van de streektaal nodig.

Beschrijving van het keuzedeel

D1: Streektalen in de beroepscontext A1

In dit keuzedeel maakt de beginnende beroepsbeoefenaar in de zorg kennis met een streektaal. We bieden basale kennis en vaardigheden aan waarmee de beginnend beroepsbeoefenaar zich kan redden in eenvoudige zorgsituaties. De beginnend beroepsbeoefenaar vergroot de woordenschat van het dialect, kent de betekenis van woorden, kan (eenvoudige) gesprekken voeren in de streektaal, kan een kort verhaal in de streektaal (voor)lezen en begrijpt de inhoud daarvan. Wanneer het zeer vertrouwde onderwerpen betreft, lukt het de beginnend beroepsbeoefenaar om eenvoudige vragen te stellen en te beantwoorden. Het keuzedeel streektalen wordt nadrukkelijk in de beroepscontext geplaatst. Het beheersen van het de streektaal zal de kwaliteit van de communicatie in de beroepssetting vergroten en vergemakkelijken en daarmee wordt de kwaliteit van de zorg vergroot.

Branchevereisten

Nee

Aard van keuzedeel

Verbredend

2. Uitwerking

D1-K1: Het toepassen van een streektaal in de beroepscontext A1

Complexiteit

De beginnend beroepsbeoefenaar gebruikt de streektaal bij standaardwerkzaamheden in zijn beroep in contacten met zorgvragers en collega's. Op dit (A1) niveau gaat het om beginnende redzaamheid in standaardsituaties binnen de beroepscontext. De beginnend beroepsbeoefenaar gebruikt hierbij basale kennis en vaardigheden voor het gebruik van (vak)taal, een basiswoordenschat en grammatica.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

Bij het luisteren is de beginnend beroepsbeoefenaar afhankelijk van langzaam en duidelijk articulerende spreker(s) bij het voeren van eenvoudige gesprekken en het begrijpen van de streektaal. Bij het lezen gaat het om korte, eenvoudige en alledaagse teksten. Hij spreekt in eenvoudige bewoordingen en kan met behulp van eenvoudige uitdrukkingen vertellen over bepaalde concrete situaties.

Vakkennis en vaardigheden

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- heeft kennis van de basiswoordenschat van zo'n 400-800 woorden (zie RRF)
- heeft kennis van vaktaal die voor het beroep waarvoor hij wordt opgeleid nodig is
- kan elementaire grammatica toepassen zoals bij het leren van woorden en vaste uitdrukkingen binnen zijn communicatieve taken
- Gesprekken voeren
- kan zich voorstellen, groeten, afscheid nemen
- kan zeggen hoe het met hem/haar is
- kan vragen hoe het met de ander is
- kan eenvoudige gesprekken voeren over onderwerpen in het dagelijks leven
- kan vragen wat anderen willen en niet leuk of lekker vinden
- kan om zaken vragen
- kan reageren op nieuws
- kan informatie vragen en geven
- kan duidelijk maken wanneer hij/zij iets niet begrijpt en vragen aan de ander wat er bedoeld wordt
- kan een beperkt aantal woorden en uitdrukkingen verstaanbaar uitspreken
- kan overweg met getallen en tijden
- Luisteren
- kan een eenvoudig voorgelezen of verteld verhaal begrijpen
- kan namen, getallen en bekende woorden verstaan
- kan korte eenvoudige aanwijzingen volgen
- kan een indruk krijgen van teksten, bijvoorbeeld bij een lied
- kan eenvoudige berichten begrijpen
- kan korte, eenvoudige instructies opvolgen
- kan korte, eenvoudige waarschuwingen begrijpen
- Lezen
- kan een indruk krijgen van teksten, bijvoorbeeld een ansichtkaart
- kan korte, eenvoudige berichten begrijpen
- kan korte, eenvoudige teksten lezen
- Spreken
- kan een zeer korte en vooraf geoefende tekst voorlezen
- kan zichzelf, wat hij doet en de mensen in zijn naast omgeving beschrijven in eenvoudige uitdrukkingen en zinnen
- kan vertellen waar hij/zij woont